

Таким чином, модулі оцінки відповідності дають законодавцеві можливість встановити відповідні процедури, щоб виробники могли продемонструвати відповідність продукту вимогам технічних регламентів щодо типу продукції та відповідних ризиків.

Список посилань

1. Міжнародне технічне регулювання: навч. посібник / О.М.Сафонова [та ін.]. – Х.: ХДУХТ, 2013. – 372 с.
2. Маніє Ф. Технічні правила і стандарти в ЄС: Навч. посіб. / Маніє Ф., Чувпило О. – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. – 135 с.
3. Directive 98/34/EC of the European Parliament and of the Council of 22 June 1998 laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations. Amended by Directive 98/48/EC [OJ L 204 of 21/07/98], [OJ L 217 of 05/08/98]. Директива наявна на web-порталі законодавства ЄС – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/>.

УДК 657

Бондаренко Н. М. канд. екон. наук, доцент
Пурсакова І. Д., студент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м.Дніпро,
dmitrijpursakov@gmail.com

КОНТРОЛЬ ТА ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В основі діяльності будь-якого підприємства лежить мета отримання прибутку, яка залежить від ефективного управління та правильного ведення бухгалтерського обліку. Оптимальне використання основних засобів відіграє вирішальну роль у визначенні загальної ефективності виробничого процесу і, як наслідок, прибутковості. Оскільки вартість основних засобів часто становить значну частину загальних активів компанії, їх довгострокове використання безпосередньо впливає на фінансові результати підприємства.

Основні засоби мають особливість багаторазово брати участь у виробничому процесі, зберігаючи при цьому свою фізичну цілісність протягом тривалого часу [1]. У результаті використання та впливу факторів зовнішнього середовища вони поступово зношуються і переносять свою первісну вартість на витрати виробництва протягом очікуваного строку корисного використання. Для забезпечення правильного формування та ефективного використання основних засобів у виробничому процесі керівництву підприємства необхідна повна, об'єктивна, своєчасна та достатньо деталізована економічна та облікова інформація. Це досягається за допомогою добре структурованої практики обліку основних засобів, яка відповідає встановленим нормам [4].

Враховуючи, що фінансова звітність є основним джерелом інформації для підприємств, розмежування бухгалтерського обліку набуває вирішального значення. Таке розмежування дозволяє оцінити частину основних засобів, втрачених на окупованих територіях, що сприяє прийняттю раціональних та ефективних управлінських рішень. В умовах правового режиму воєнного стану можливість примусового відчуження майна та передачі об'єктів комунальної власності у державну власність є предметом розгляду, зважаючи на його актуальність на даний час [6].

Українське законодавство чітко визначає підстави для вилучення майна, при цьому держава отримує повноваження вилучати майно у підприємств за рішенням військового командування в рамках мобілізаційної підготовки, яке може бути узгоджене з місцевими органами влади. Слід зазначити, що українське законодавство не визначає конкретні види майна, що підлягають експропріації. Як рухоме, так і нерухоме майно може підлягати експропріації або вилученню відповідно до Закону України "Про передачу, примусове

відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану" [1].

Саме примусове відчуження майна завбачує позбавлення власника права на майно, яке перебуває у комунальній /приватній власності, котре потім переходить у власність держави в умовах воєнного стану для використання. Така передача здійснюється з умовою попередньої або наступної повної компенсації вартості майна. З іншого боку, вилучення майна тягне за собою позбавлення державних підприємств або державних господарських об'єднань прав на державне майно. Для примусового відчуження чи документального оформлення або арешту майна складається офіційний акт, форма якого утверджена постановою Кабінету Міністрів України. Цей акт включає оцінку вартості майна на дату прийняття рішення про його примусове відчуження. Перехід права власності до держави відбувається після підписання акта.

Важливо зазначити, що при складанні акта бухгалтерам слід уникати прописування балансової вартості майна, оскільки це може призвести до відмови у виплаті компенсації за відчужене майно. Слід наполягати на проведенні обов'язкової оцінки майна, як того вимагає закон. Якщо підприємство має намір отримати повну компенсацію за відчужене майно протягом п'яти наступних бюджетних періодів після скасування воєнного стану в Україні [2], операція буде відображена в бухгалтерському обліку як дохід від реалізації майна. Однак, якщо підприємство добровільно вирішить не отримувати компенсацію, то вартість відчуженого майна списується на витрати за субрахунком 949 "Інші витрати операційної діяльності". Якщо ж відчужене майно залишається у власника, він має право вимагати компенсації за рішенням суду [3].

Таким чином, у разі експропріації або захоплення майна, навіть під час повномасштабної війни, керівництву компанії вкрай важливо дотримуватися правових норм, щоб забезпечити повну компенсацію за експропрійоване майно від держави. Так само важливо мати належні правові підстави для списання майна у разі його арешту. Дослідження свідчить про необхідність удосконалення обліку, оцінки та контролю основних засобів в умовах збройної агресії як на законодавчому та нормативно-правовому рівнях, так і на організаційному та методологічному рівнях. Проведення інвентаризації необхідне для списання основних засобів, що залишилися на тимчасово окупованих територіях. Крім того, більш детальне вивчення питання обліку активів в умовах окупації, зокрема виділення їх на окремі рахунки бухгалтерського обліку або позабалансові рахунки, має вирішальне значення для запобігання викривленню фінансової звітності та надання користувачам об'єктивної інформації про фінансовий стан підприємства.

Список посилань

1. Закон України «Про передачу, примусове відчуження чи вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» № 2561-IX від 06.09.2022. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» № 288 від 18.05.2000. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#top>
3. Озерова О. Майно юрособи забрали на потреби оборони: що з обліком та податками, 2022 [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <https://egolovbuh.mcf.ua/960396>
4. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку №88 від 24.05.1995. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#n10>
5. Постанова Кабінету Міністрів України про «Деякі питання здійснення повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» від 31 жовтня 2012 р. № 998. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-2012-%D0%BF#Text>
6. LIGA ZAKON: «Що роботи з активами, які залишені в окупації?», 2022 [Електронний ресурс] . – Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/analytics/213503_shcho-bznesu-robiti-z-aktivami-yak-zalishen-v-okupats